

OPIS PRZYPADKU

Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w dziale II – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe – posiada rozbudowaną terenową strukturę organizacyjną. Rachunkowość prowadzona jest przez centralę oraz wydzielone oddziały terenowe. Na potrzeby zamknięcia ksiąg rachunkowych całego zakładu dane z ksiąg oddziałów są doksięgowywane przez centralę. Następnie w celu otwarcia ksiąg rachunkowych dla nowego roku obrotowego stany kont poszczególnych oddziałów są wyksięgowywane z ksiąg rachunkowych centrali i wprowadzane jako stany początkowe poszczególnych oddziałów. Oddziały prowadząc samodzielnie rachunkowość, na bieżąco znają swoje wyniki i mogą je odnosić i porównywać z wielkościami planowanymi. Jednym z ważnych wskaźników oceny pracy oddziału jest poziom szkodowości, to jest stosunek odszkodowań i świadczeń do składki zarobionej. Realizacja założeń planowych tego wskaźnika ma dość wyraźny wpływ na premie kadry zarządzającej oddziałem oraz poziom zatrudnienia. W jednym z oddziałów wskaźnik ten zaczął wykazywać istotne niekorzystne odchylenie w relacji do planu ustalonego przez zarząd zakładu ubezpieczeń. Dyrektor oddziału podjął więc pewne działania w kierunku poprawy tego wskaźnika. Do działań tych zaangażował głównego księgowego oddziału oraz osobę odpowiedzialną za likwidację szkód w oddziale. Działania te polegały na doprowadzeniu do zmniejszenia kwot odszkodowań wykazywanych w księgach rachunkowych, poprzez niewprowadzenie na bieżąco do ewidencji zgłaszanych szkód

(za wyjątkiem szkód kwotowo mało istotnych lub do których były dołączone dokumenty organów zewnętrznych, jak na przykład policji) oraz odpisywaniu z opóźnieniem – na ile to możliwe w odniesieniu do obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń procedur – zgłaszającym szkody, że odszkodowanie lub świadczenie im się nie należy (chyba, że odwołają się do centrali bądź organu nadzoru lub rzeczownika ubezpieczonych). Księgowy i likwidator szkód – bez zgłaszania uwag czy zastrzeżeń – przystali na propozycję dyrektora oddziału, może z obawy o utratę premii, a może nawet i z obawy o utratę pracy, a może i z tego względu, że pracują razem już kilka lat i łączą ich dobre zawodowe i pozazawodowe stosunki i wszystko jak dotąd układało i kończyło się dobrze.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 Ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.) w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Ponadto, § 5 ust. 3 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 grudnia 20X3 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń (Dz.U. Nr 218, poz. 2144 z późn. zm.) nakłada obowiązek na zakłady ubezpieczeń w ramach prowadzonej działalności ubezpieczeniowej rejestrowanie na bieżąco zgłaszanych szkód. Dalej

§ 12 ust. 1 tego samego rozporządzenia stwierdza: „Dla każdej szkody tworzona jest dokumentacja szkodowa opatrzona numerem rejestracji szkody”.

Nierejestrowanie zgłaszanych szkód powoduje nieujęcie ich w rezerwach na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, czego skutkiem jest zaniżenie zarówno bilansowo, jak i podatkowo kosztów, co z jednej strony poprawia wynik bilansowy, a z drugiej strony zwiększa podstawę do opodatkowania, a w rezultacie prowadzi do zapłaconia przez zakład ubezpieczeń nienależnego podatku dochodowego. Jednocześnie w pasywach bilansu następuje zaniżenie zobowiązań ubezpieczeniowych wyrażonych w formie rezerw tech-

nicznoubezpieczeniowych. W konsekwencji bilans i całe sprawozdanie finansowe zakładu ubezpieczeń nie odzwierciedla prawidłowo jego stanu majątkowego i finansowego.

Jednocześnie takie postępowanie doprowadziło do przyznania i świadomego pobrania przez dyrektora oddziału, księgowego i likwidatora szkód nienależnych im premii.

Pominięto w tym miejscu wpływ wypłaconych premii pracownikom oddziału za realizację wskaźnika szkodowości składki na wynik bilansowy i podatek dochodowy oraz na sam bilans zakładu ubezpieczeń.

PROBLEMY DO DYSKUSJI

1. Jak księgowy powinien postąpić w momencie usłyszenia propozycji przedstawionej mu przez dyrektora oddziału?
2. Jak należy ocenić postępowanie dyrektora oddziału, księgowego i likwidatora szkód?
3. Czy te osoby działają w zgodzie z zasadami etyki zawodowej?
4. Czy ważniejsze jest osiągnięcie przez oddział wskaźników nałożonych planem, zachowanie dobrych relacji z przełożonym czy przestrzeganie reguł i zasad prawa bilansowego?
5. Jak postępowanie księgowego wpływa na wykonywanie zadań przez innych pracowników, jak działa kontrola wewnętrzna w zakładzie ubezpieczeń?
6. Wskaż zasady *Kodeksu zawodowej etyki w rachunkowości*, które odnoszą się do opisanej sytuacji w sposób bezpośredni.